

Nr 497.

Av fru Sandström, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 53, med förslag till lag om ändring i lagen den 20 oktober 1939 (nr 732) med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering.

I proposition nr 53 till årets riksdag hemställer Kungl. Maj:t, att 1939 års lag om tillfällig vattenreglering alltjämt måtte bibehållas som beredskapslag, varvid det skall ankomma på Kungl. Maj:t huruvida lagen skall sättas ur funktion eller tillämpas. Enligt departementschefens i propositionen uttalade mening är det nödvändigt att bibehålla denna lag för att ha den till hands, därest en kris i form av en »exceptionell torrperiod» skulle inträda eller svårigheter skulle uppstå beträffande bränsleimporten. Det senare sättes i samband med de utrikespolitiskt sett labila förhållanden, som nu äro rådande.

Vad som föranledde antagandet av 1939 års lag om tillfällig vattenreglering var de förhållanden som rådde 1939 i och med det inträdande krigstillståndet. Lagens förutsättning präglades av vad som i den första paragrafen angavs: »Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, äger Konungen, när riksdagen ej är samlad, förordna, för viss tid eller tills vidare, att vad i denna lag är stadgat om meddelande om tillfällig vattenreglering skall äga tillämpning.»

Sådana tillstånd skulle vidare enligt lagen gälla »tillfällig reglering av avrinningen ur sjö eller annan vattensamling eller vattendrag». Av förarbetena till lagen framgår, att det var dåvarande departementschefens bestämda uppfattning, att det endast kunde bli fråga om »åtgärder beträffande redan befintliga dammbyggnader» samt att åtgärderna skulle ha provisorisk karaktär och som sådana antas bli »mycket begränsade». När lagen sedan trädde i kraft, kom den ganska snart att användas för helt andra ändamål än de avsedda. Stora regleringsföretag, berörande väldiga arealer och till sin karaktär av allt annat än provisorisk art igångsattes. Vattendomstolarna sattes inför problem av helt annan art än vad som i lagen angetts, då det inte blev fråga om att i efterhand fastställa skadeverkningar av tillfälliga regleringar i redan befintliga företag utan om helt nya anläggningar av mycket omfattande slag. Här må endast erinras om de väldiga arbeten, som med stöd av 1939 års lag igångsattes inom Indalsälvens vattenområde och som inte formellt sett kunde sägas ha något stöd av 1939 års lag, ehuru just

denna lag tillämpades — eller användes som täckmantel. En storm av protester från de berörda bygderna utlöstes också, när det stod klart i hur hög grad enskildas rätt nonchalerades, och med dessa rättmätiga protester som bakgrund upptogs också frågan om tillämpningen av 1939 års lag i riksdagen. Under åren har lagen modifierats och ävenledes varit föremål för behandling i olika sammanhang.

Med de ändringar i vattenlagen, som tid efter annan genomförts, har otvivelaktigt en snabbare utbyggnad av tillgänglig vattenkraft ur lagteknisk synpunkt kommit till stånd. 1939 års lag om tillfällig vattenreglering har vid olika tillfällen begärts upphävd. I föreliggande proposition begäras vissa ändringar, som avses underlätta lagens avveckling. Departementschefen anser emellertid att lagen såsom beredskapsåtgärd alltjämt bör bibehållas. Detta skulle emellertid helt avvika från lagens ursprungliga mening.

Med hänsyn härtill hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 53 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära åtgärder för en skyndsam avveckling av 1939 års lag om tillfällig vattenreglering och att förslag härom förelägges innevarande års riksdag.

Stockholm den 5 mars 1952.

Ragnhild Sandström.